

Adressavisen

Landssviker-liste til salgs

16 000

navn på

liste full

av feil

PER JEVNE

En liste med flere tusen navn på personer som var mistenkte for landssvik, er solgt hos Wangsmo's Antikvariat i Trondheim. Listen er utgitt av det norske Politidirektoratet i Stockholm i 1945. Ved Riksarkivet i Oslo finner man det svært uheldig at en slik liste er blitt gjort tilgjengelig.

Listen med de omlag 16 000 navnene på nordmenn som norske politimyndigheter mistenkte for grovere art av landssvik, ble i mai 1945 sendt til samtlige av landets politimestere personlig, og til de spesielle etterforskningsledere som skulle undersøke påstander om landssvik. Men denne listen var full av feil og var bygget på til dels usikre grunnlag, får vi opplyst.

Priset til 2500 kr.

Wangsmo's Antikvariat i Trondheim sendte for en tid siden ut en bokliste til sine kunder. På denne listen var nummer 515 oppgitt som et NS-register med «Liste nummer 1 over personer som er mistenkt for grovere arter av landssvik. Utgitt av Politidirektoratet, Stockholm mai 1945». Wangsmo's Antikvariat hadde priset denne listen til 2500 kroner.

Vi henvendte oss til Wangsmo's Antikvariat og ba om å få se på denne listen, men fikk til svar av innehaver Vidar Wangsmo at listen var solgt, og at han heller ikke ønsket å fortelle hvem som hadde kjøpt listen med de mistenkte, navngitte personer.

Deler av brevet som rikspolisjef Andreas Aulie sendte ut sammen med listen over 16 000 mistenkte nordmenn i 1945 maner til forsiktighet. Nå er listen solgt i Trondheim for 2500 kroner.

Wangsmo ville heller ikke formidle en forespørsel fra Adresseavisen til kjøperen av listen, slik at vi kunne få se dokumentet.

«Falstad Fangeleir»

Listen som Wangsmo's Antikvariat skal ha solgt, var stemplet «Falstad Fangeleir 363». Det kan tyde på at dette var en liste som havnet i denne beryktede leiren etter krigen, til bruk for etterforskere i landssviksakene. Listen er på 816 sider, hver side inneholder omkring 20 navn.

Navnelisten fra Politidirektoratet er signert av rikspolisjef, senere riksadvokat, Andreas Aulie. Han innskjerper at listen utelukkende er til bruk for politiet, og at den ikke må lånes ut til uvedkommende.

Flere feil

Arkivar Ole Kolsrud hos Riksarkivaren uttrykker for-

bauselse over at en slik liste er i omlop. Selv så mange år etter krigen finner han dette meget uheldig.

– Listen ble laget i Sverige på bakgrunn av blant annet opplysninger fra nordmenn som kom over grensen. Den inneholder en god del feil, det vet vi, sier Ole Kolsrud. Han opplyser at Riksarkivet selv har en slik liste, nummerert 1485.

Burde kjenne ansvar

– Det har aldri vært meningen at en slik liste skulle selges, og vedkommende antikvariat burde kjenne sitt ansvar ved å legge ut en slik liste til salg.

Ole Kolsrud sier at listen er full av feil, noe som kan ha mange årsaker. Opplysninger nordmenn kom med til norske myndigheter i Sverige under krigen kan ha vært feil, gitt bevisst eller ubevisst. Alle flyktninger som kom over grensen ble avhørt, og det kunne oppstå

Ad. Liste nr. 1 over personer som er mistenkt for grovere arter av landssvik.

Den viser til det som er anført i forordet til listen post II om hvilke personer listen er ment å omfatte og post III om hvilke kilder som ligger til grunn for de opplysninger som er anført om de nevnte personer.

Det innskjerpes at listen utelukkende er til bruk for politiet i dets arbeide med etterforskning i landssviksaker, og at listen ikke må utlånes til uvedkommende. Opplysninger fra listen må heller ikke gis til uvedkommende.

Oslo, den 21. mai 1945.

Andreas Aulie

Andr. Aulie.

Rikspolisjef

feil i de informasjonen som ble gitt.

Uheldig effekt

Selv så mange år etter krigen kan en slik liste ha meget uheldig effekt, ikke minst fordi den inneholder gale opplysninger og fordi familier fortsatt kan føle seg såret om en slik liste kommer på avveie.

Da listen ble sendt ut, gjorde rikspolisjefen uttrykkelig oppmerksom på at kildematerialet som listen bygger på ikke har latt seg kontrollere i mange tilfeller. Han innskjerper at man måtte være uhyre varsom med bruken av informasjonene.

«Det bør i et hvert tilfelle før arrestasjon foretas, kontrolleres at det foreligger virkelig grunn for mistanke», skrev Andreas Aulie i mai 1945.

Derfor finner også Riksarkivet det meget uheldig at en liste med 16 000 navn på mistenkte landssvikere kan selges i dag for 2500 kroner.

Vidar Wangsmo i Wangsmo's Antikvariat ønsker ikke å opplyse noe om hvem som kjøpte listen med de 16 000 navnene.

100539